

TWEEDE WERELDOORLOG Docent dook in haast vergeten inktzwarte bladzijde van de Limburgse geschiedenis

Pas in 1946 worden de zeven in 1943 gefusilleerde Limburgers gevonden. SS'er Nitshe, foto linksboven, wijst het massagraf op de hei bij Well aan.

foto's Heemkundevereniging Hoensbroek

De vergeten staking van '43

Het is een zwarte bladzijde in de Limburgse geschiedenis: de mijnwerkersstaking van 1943. Zeven Limburgers werden gefusilleerd en in een massagraf in natuurgebied De Hamert gedumpt.

door Ivar Hoekstra

Het nadeel van geschiedenis is dat veel historische gebeurtenissen een beperkte houdbaarheidsdatum hebben. Houd je de herinnering eraan niet levend, dan verdwijnen ze uit het collectieve ge-

Docent Martin van der Weerden.

heugen. Om dat te voorkomen dook Martin van der Weerden, geschiedenisdocent op het Heerlense Bernardinus College, in de vergeten staking van '43. Hij raadpleegde de archieven en sprak met nabestaanden. „De kinderen van toen

die zagen hoe hun moeders zich wanhopig voor de Duitse overvalwagens wierpen omdat ze wisten dat ze hun man nooit meer terug zouden zien.” Zeven mannen: Tempelaars en Savelsberg uit Heerlen, Boogerd en Bouman uit Roermond, Toussaint uit Hoensbroek, Brouwer uit Maastricht en Ruyters uit Heer. Zeven slachtoffers van Duitse wraaklust. Wraak omdat de Limburgse mijnwerkers het gewaagd hadden het werk neer te leggen. „Ze staakten uit protest omdat de bezetter driehonderdduizend Nederlandse mannen had opgeroepen voor de *Arbeitseinsatz*.” Waar de Februaristaking van 1941 in Amsterdam een piketpaal in de geschiedenisboeken is, blijkt de mijnwerkersstaking van 1943 veel minder bekend.

„Onterecht. 90 procent van de mijnwerkers heeft toen heel dapper het werk neergelegd.” Na drie dagen staken - van 30 april tot 3 mei - gingen ze weer aan het werk. „De hoogste politieke baas in Limburg was de Duitser Hirschfeld, een pragmaticus. Hij wilde maar één ding, dat de kolenproductie weer op gang kwam. Op wraak was hij niet uit. Helaas zat er in Maastricht een bloedhond als politiechef, de SS'er Rauter. Die wilde honderd mijnwerkers als vergelding laten executeren. Hirschfeld sprak toen de legendarische woorden: 'wat wil je, lijken of kolen?' Uiteindelijk kwam er een compromis: tien Limburgers moesten sterven voor het vuurpeloton. Vrij willekeurig gekozen. Drie mijnwerkers en mannen van wie alleen het ver-

moeden bestond dat ze wellicht 'iets' deden in het verzet. Het werden er uiteindelijk zeven. De andere drie genomineerden bleken onvindbaar.” Pas in 1946 werd het zevental gevonden. Gedumpt in een massagraf in natuurgebied De Hamert bij Well. „Een SS'er, Nitshe, wees de plek aan. Uit spijt of voor strafvermindering, dat weet ik niet. Ik interviewde de dochter van Reinier Savelsberg, een van de doodgeschoten mijnwerkers. Ze heeft mij de foto's van het politierapport laten zien. Daarop zie je hoe Nitshe de plek aanwijst waar ook haar vader lag. Ze was buiten aan het spelen toen ze het hoorde: 'Ze hebben je pa gevonden!' Ik kreeg kippenvel toen ze het mij vertelde. En ik krijg kippenvel als ik er weer aan denk.”